

Практична робота 14

ТЕМА: «Загальна характеристика плодових кісточкових культур».

Мета роботи: Вивчити загальну характеристику: господарське значення, особливості використання та поширення плодових кісточкових культур.

Матеріали та обладнання: підручники, електронні інформаційні ресурси, довідники.

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Загальна характеристика.

За ботанічними особливостями до плодових кісточкових культур відносяться: абрикос, черешня, вишня, слива, персик та нектарин – одні з найсмачніших фруктів які ростуть в наших кліматичних умовах. Крім того, вони можуть бути чудовим доповненням прибудинкового ландшафту. Але перед посадкою будь-яких з цих фруктових дерев, які разом називають кісточковими - слід добре подумати над тим чи маєте ви достатньо часу, місця і досвіду для успішного їх вирощування.

Більшість кісточкових дерев дуже чутливі до зимового травмування. У зв'язку з цим, їх дерева мають відносно короткий період життя, а також часто спостерігаються втрати врожаю внаслідок весняних заморозків. Плодові бруньки персику та нектарину зазвичай відмирають, якщо температура повітря опускається до мінус 18°C. Більш низькі температури можуть частково пошкодити або повністю знищити дерева кісточкових.

Будова, забарвлення шкірочки і м'якоті, поверхня шкірочки (опушення, восковий наліт), будова і величина кісточки, форма і маса плодів є видовими і сортовими ознаками помологічних сортів кісточкових плодів.

Слива, вишня і абрикос мають дещо більш стійкі до морозів плодові бруньки і деревину, ніж персик та нектарин, але вони також можуть серйозно пошкоджуватися холодними зимами, навіть якщо ростуть на сприятливих для їх вирощування територіях. Черешня є відносно стійкою до морозів.

Лише вишню і сливу можна вирощувати в комерційних насадженнях в більшій частині північних областей України.

Сливи поділяються на домашні садові (угорки, ренклоди) та аличу, терен.

Угорки темносинього кольору, вкриті восковим нальотом, подовженої форми, м'якоть їх щільна, кісточка гладенька, загострена, легко відділяється від м'якоті.

Ренклоди мають зелене, жовте, жовто-зелене, рожеве, фіолетово-червоне забарвлення шкірочки, плоди круглястої і яйцеподібної форми.

Алича має круглясту або яйцеподібну форму, жовте, зелене, світло-червоне, темно-червоне забарвлення шкірочки, кісточка відділяється добре або погано.

Терен — дикоросла слива, плоди темно-синього або червоного кольору з кислим, в'яжучим смаком.

Вишні за забарвленням соку поділяються на морелі (темно-забарвлений) і аморелі (світло-забарвлений).

Черешні за консистенцією м'якоті поділяють на гіні (м'яка) і бігаро (тверда, пружна).

Абрикоси, черешня і персик не є достатньо зимостійкими для комерційного виробництва на півночі України, проте успішно вирощуються в південних областях нашої держави.

Усі кісточкові культури належать до роду *Prunus*. Цей рід характеризується плодами з твердим насінням, яке ззовні покрите шаром м'якоті. Саме через наявність твердого насіння (кісточки) в середині плоду і походить назва "кісточкові".

У всіх кісточкових культур є багато загального в характері росту та плодоношення, але вони суттєво відрізняються від зерняткових. Перша особливість полягає в тому, що кінцеві бруньки кісточкових культур завжди бувають ростовими, а плодові бруньки знаходяться в бічному положенні. Друга особливість – плодові бруньки кісточкових культур в більшості випадків є

простими, або чистими. З них розвиваються лише репродуктивні частини, тобто квітки і плоди. Тому ділянку гілки, на якому було плодоношення, після цього оголюється.

Плоди кісточкових характеризуються високими смаковими достоїнствами, оптимальним поєднанням цукрів і органічних кислот. Більшість кісточкових мають високий вміст вітамінів. Плоди вживають не тільки у свіжому вигляді, вони є також цінною сировиною для консервної промисловості. Більшість кісточкових, за винятком персиків пізніх строків дозрівання, черешні та сливи-угорки, не витримують тривалого зберігання, малотранспортабельні і вимагають негайної переробки або реалізації.

Існують також гібриди кісточкових, наприклад, так звані пламкоти - гібриди сливи і абрикосу.

Усі кісточкові дерева цвітуть і плодоносять на бічних гілочках (в поперечному напрямку). Термінальні або верхівкові бруньки - ті, що розміщені на кінцях гілочок - завжди утворюють листя, а не цвіт. Цвіт кісточкових, як правило, починає розпускатися з зовнішньої нижньої частини дерева і прогресує до внутрішньої верхньої його частини. Цвіт може знаходитися на коротких пагонах які розміщуються на 2-х річному або старшому гіллі, або на 1-річних гілках. Сорти, які плодоносять на 2-х річних і старших гілках є більш продуктивними, ніж ті, які плодоносять на 1-річній деревині.

Деякі кісточкові сорти можуть бути самоплідними. Тобто, пилок з цвіту одного дерева здатен успішно запліднити сам себе. Самоплідні рослини можуть бути посаджені окремо, оскільки не потребують інших сортів для нормального запилення. Перехресно запильним деревам кісточкових для нормального запилення потрібна наявність іншого сорту, як правило, на відстані в межах не більше ніж 90-100 метрів. Слід зауважити, що деякі самоплідні кісточкові дерева будуть більш урожайними (продуктивними), якщо поблизу ростиме сумісний для запилення сорт.

Дерева кісточкових які пропонують розсадники складаються з двох частин: надземної частини – на якій в майбутньому будуть рости плоди і кореневої системи, яка має знаходитися під землею для забезпечення живлення дерева, Обидві частини дерева є однаково важливими, тому при покупці посадкового матеріалу, варто звертати шляхом поглинання води і поживних речовин (мал. 1). увагу як на кореневу систему, так і на надземну частину саджанця.

Стовбур і гілки кісточкових дерев забезпечують структурну форму дерева, яку можна змінювати для формування різної форми крони.

Мал. 1. Важливі частини молодого саджанця кісточкових культур

За допомогою процесу фотосинтезу листя виробляє вуглеводи, які забезпечують ріст плодів і дерева в цілому. Листя, яке росте в затінку не здатне виробляти достатню кількість вуглеводів. Деревина повинні бути сформовані таким чином, щоб гілки не затінювали одна одну і знаходилися на сонці мінімум 75% сонячного дня.

Система захисту плодових кісточкових від шкідливих організмів

Шкідливий об'єкт	Препарат									
Шкідливий об'єкт	Препарат	До набухання бруньок	Набухання плодових бруньок	Малиновий бутон	Цвітіння	Утворення зав'язі	Опадання пелюсток	Ріст плодів	Збирання плодів	Після збирання плодів
ЗАХИСТ ВІД БУР'ЯНІВ +										
ЗАХИСТ ВІД ХВОРОБ +										
ЗАХИСТ ВІД ШКІДНИКІВ +										
ДОБРИВА +										

ХІД РОБОТИ

Завдання 1. Надайте загальну характеристику плодових кісточкових культур їх господарське значення (поширення, використання, площі, урожайність, хімічний склад тощо).

Завдання 2. Описати ботанічні, біологічні та господарські показники плодових кісточкових рослин за такою таблицею 1.

Завдання 3. Охарактеризуйте типи плодових кісточкових культур.

Завдання 4. Опишіть біологічні особливості плодових кісточкових культур: відношення до тепла, світла, вологи, ґрунту.

Зміст звіту. Результати виконання завдань.

Таблиця 1

Ботанічні, біологічні та господарські показники плодових кісточкових рослин

Назва рослини	Ботанічна назва родини (українською мовою)	Ботанічна назва родини (латинською мовою)	Назва плоду	Назва продуктового органу	Тривалість життєвого циклу	Агро-біологічна група
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						
8.						
9.						
10.						

Контрольні питання

1. Які культури відносяться до плодових кісточкових?
2. Назвіть основні біологічні особливості кісточкових культур.
3. Яка коренева система плодових кісточкових культур?
4. Галузі використання плодових кісточкових культур?
5. Значення плодових кісточкових культур.